

Utviklingsområder og utfordringer 2024-2027 forslag

Innhold

1 Innledning.....	3
2 Utviklingstrekk som påvirker Leirfjord kommune.....	3
3 Utfordringer og muligheter i kommunens tjenesteområder.....	5
4 Samarbeid og samordning i kommunen	7
5 Næringsliv og sysselsetting	8
6 Areal- og infrastruktur, natur- og friluftsområder	10
7 Boligtilbud og gode bomiljø	11
8 Folkehelse og levekår	13
9 Oppvekstmiljø for barn og unge.....	15
10 Klima og miljø	16
11 Kommuneøkonomi.....	17
12 Prioriteringer	18

1 Innledning

Dette dokumentet skal beskrive hvilken utfordring og muligheter har organisasjonen i Leirfjord kommune og legger føringer for vurderingen i planoppgaver i planstrategi.

De siste fire årene har det skjedd mye i verden, Norge og Leirfjord som preger det store utfordringsbildet: krigen i Ukraina, en global pandemi og virkningene av klimaendringene. Økonomien er preget av prisvekst, kommunen forventer redusert økonomisk handlingsrom og forskjellene mellom fattige og rike øker. I årene framover vil samfunn i Leirfjord og resten av Norge for første gang i nyere tid oppleve en økning i den eldste delen av befolkningen som har størst behov for helse- og omsorgs-tjenester. Samtidig vil det skje en utflating i den yrkesaktive delen av befolkningen.

I arbeidet med utfordringer har det overordnede satsingsområder for kommunen vært utgangspunktet for å gruppere utfordringer.

2 Utviklingstrekk som påvirker Leirfjord kommune

Alle utviklingstrekkene som er beskrevet under er viktige trender som påvirker alle kommuner i større eller mindre grad. De er hentet fra KS sitt årlige debathefte (Debattheft I – 2023 «Evne og kraft til å bære»).

Omstilling

Med bærekraftig omstilling menes både økonomisk og demografisk omstilling i kommunens tjenestetilbud, og omstilling til en mer innovativ og samskapende kommune. Behovet for raskere omstilling er nødvendig, men samtidig beheftet med stor usikkerhet. Mange av utfordringene som kommunene er satt til å løse er vedvarende og komplekse med sammensatte årsaker. En viktig barriere for raskere omstilling og mobilisering er den samlede kompleksiteten som ulike sektorer, forvaltningsnivå, lovverk, systemer, og dokumentasjonskrav representerer.

Klima-, natur- og miljøutfordringer

Kommunene har en viktig rolle i det grønne skiftet for å ta vare på naturen, få ned klimautslipp, og gjøre tilpasninger til et klima i endring. Det er behov for å akselerere utslippskutt innen transport, bygg og avfall. Samtidig forsterkes krav til mer bærekraftig arealbruk. En generell utfordring er å sikre nødvendig samspill mellom forvaltningsnivåene, befolkning og næringsliv.

Bærekraftig arealbruk

Når natur bygges ned, svekkes naturens økosystemer og evnen til å fange og lagre karbon fra atmosfæren. Derfor er bærekraftig arealbruk viktig i arbeidet med å bremse klimaendringene, og den viktigste enkeltfaktoren i arbeidet med å stanse nedbygging og tap av natur. Arealbruksendringer svekker også arealenes evne til å dempe effektene av et klima i endring. Kommunenes arbeid med bærekraftig arealbruk utfordres av komplekse interesseavveininger, og økt behov for samordnet innsats. Dialog og samarbeid som sikrer gode prosesser er viktig for kommuner med reinbeitedistrikt og reindrift.

Økt risiko for uønskede hendelser

Flom og skred, tørke, pandemi, flyktningstrøm, og hackerangrep mot digital infrastruktur er eksempler på hendelser som kommunene må være forberedt på. Økt behov for forebygging, beredskap, og reparasjon etter klimaskapte ødeleggelser merkes tydelig i mange kommuner. Både klimaendringer og den geopolitiske situasjonen gjør at samfunnssikkerhet og beredskap vil bli et enda viktigere tema i årene som kommer.

Fremtidig tilgang på kraft

Mange kommuner, særlig i Nord-Norge, har i mange tiår tatt for gitt en stabil og forutsigbar tilgang på kraft. Slik er det ikke lenger. I overgangsfasen til fornybar energi er gass blitt mer viktig som stabil og mindre forurensende energikilde i Europa. Som følge av krigen har Europa mistet mesteparten av gassleveransene fra Russland. Det har ført til energimangel og økte energipriser i store deler av Europa og har også ført til høye kraftpriser i Norge. Dersom Norge fortsatt skal ha overskuddsproduksjon, og dersom tilgang på fornybar kraft fortsatt skal være et konkurransefortrinn for norsk industri trenger Norge et taktskifte for økt produksjon av fornybar energi. Tilstrekkelig nettkapasitet og tilgang på fornybar energi er viktige forutsetninger for å lykkes.

Demografiendringer

Mange norske kommuner får færre innbyggere, samtidig som sammensetningen av eldre og unge endrer seg. Det blir flere eldre som lever lengre. Samtidig blir det færre i yrkesaktiv alder bak hver pensjonist. Endring i befolkningen øker omstillingsbehovet i kommunal sektor, både i tjenester, i boligpolitikken, og omstilling til å tenke aldersvennlige samfunn i all planlegging. Kommunale helse- og omsorgstjenester koster kommunene mer for hvert år. De siste årene har det vært en betydelig vekst i helse- og omsorgstjenestene blant yngre brukere. Samtidig vil flere eldre i befolkningen gjøre at behovet for kommunale helse- og omsorgstjenester vil øke.

Mangel på arbeidskraft og kompetanse

Befolkningsframskrivninger viser at vi blir flere, men veksten i befolkningen vil bli ujevnt geografisk fordelt. Særlig distriktskommuner og kommuner i nord, har utfordringer med å dekke behovet for kompetent arbeidskraft. Disse utfordringene forsterkes som følge av den demografiske utviklingen. Derfor må kommunene i større grad planlegge for at tilgang på arbeidskraft og kompetanse blir mer og mer begrenset.

Økende fattigdom og ulikhet

Økte priser på renter, strøm, mat og drivstoff gir økt fattigdom og økte ulikheter. Flere personer og familier vil komme inn under gruppen vanskeligstilt på boligmarkedet. Presset på å skaffe boliger til vanskeligstilte øker i mange kommuner, og det blir mer utfordrende for flere grupper å komme inn på boligmarkedet. Prisøkning gir også dyrere offentlige tjenester.

Mange står utenfor samfunns- og arbeidsliv

Utenforskap er en vedvarende og sammensatt utfordring som viser at vi ikke har lykkes med å få flere i jobb og sikre at alle er en del av fellesskapet. Det har lenge vært bekymring for ungt utenforskap. Flere enn før fullfører videregående skole, men fortsatt mange er mellom 15 og 29 år verken i arbeid, utdanning eller opplæring. En økende andel barn vokser opp i familier med lav inntekt. Psykiske lidelser er en viktig

årsak til ung uførhet og frafall fra utdanning og arbeidsliv. Omkostningene er store både for samfunnet og for de unge det gjelder, i tillegg til at arbeidslivet mister tilgang til nødvendig arbeidskraft og kompetanse.

Digitalisering

Kommunesektoren står overfor juridiske og tekniske utfordringer i digitaliseringen, som eierskap til løsninger, tilgang til data, forholdet til leverandører, datasikkerhet og personvern. Kommunene har ulik kompetanse og ulike økonomiske forutsetninger for å ta i bruk digitale løsninger. I tillegg vil gevinstene ved å digitalisere tjenester varierer stort mellom kommunene.

Demokratiet

Demokratiet i Norge har generelt høy tillit, men svekket tillit til demokratiske institusjoner og aktører kan bli en utfordring også i Norge. Det er økt risiko for at norske valg kan utsettes for uønsket påvirkning fra utenlandske aktører. Et tøffere offentlig ordskifte kan føre til at folk i mindre grad engasjerer seg. Størst utfordringer er det å ivareta lovpålagte oppgaver som krever spesialiserte og tverrfaglige fagmiljøer. Lokaldemokratiet og det lokale selvstyret ser ut til å komme under press fordi kommunene i økende grad får en rolle som forvalter av sterkt statlig styrte velferdstjenester.

Trangere kommuneøkonomi

Økonomien i kommunesektoren henger sammen med utviklingen i norsk økonomi. Finansieringsbidraget til økt offentlig ressursbruk vil trolig bli mindre. Følgene av krigen i Europa svekker også utsiktene for norsk og internasjonal økonomi. Økt oppmerksomhet på sikkerhet og forsvar, samt tendenser til utflating av globaliseringsprosessen, svekker vekstevnen i økonomien. Samtidig kommer økende behov for helse og omsorgstjenester, klimautfordringene og et betydelig vedlikeholds etterslep på infrastruktur til å øke utgiftene.

3 Utfordringer og muligheter i kommunens tjenesteområder

Kommunen har ansvar for å levere gode velferdstjenester til innbyggerne i alle livsfaser, tilrettelegge for næringsutvikling, og forvalter store verdier i form av bygninger, veier og vann- og avløpsanlegg. Kommunens tjenester balanserer to fremtidsperspektiv. På den ene siden demografiutfordringen - med flere eldre, færre nyfødte, færre yrkesaktive og økt utenforskap - der dagens velferdsmodell ikke lenger er bærekraftig, verken menneskelig eller økonomisk. På den andre siden, optimisme og omstilling og videreutvikling av skolen, infrastruktur og sikre gode tjenestetilbud.

Stab

Administrasjonen ledes av kommunedirektør. Administrasjonens viktigste bidrag er å sørge for at de tjenesteproduserende virksomheter får den hjelp og støtte de trenger for å gjennomføre sitt samfunnsoppdrag. Administrasjon er til for å kunne drive strategisk utvikling og koordinering av kommunens virksomheter. En sentral del av dette oppdraget går ut på å identifisere utviklingstrekk for å kunne gjøre nødvendige tilpasninger i driftsform og tjenesteproduksjon. Dette handler om å øke kommunens sjanser for å tiltrekke og beholde kompetente medarbeidere, samt øke evnen til nyskaping og utvikling.

For stab er følgende utfordringer viktige:

- Tilgang på ressurser og kompetanse for framtida

- Bærekraftig organisering, samarbeid og kompleks digital utvikling
- Kapasitet til å støtte tjenesteområdene med administrativ kompetanse
- Innovative løsninger som bidrar til økt måloppnåelse
- Økt beredskap og informasjonssikkerhet

Helse, omsorg og integrering

Helse, omsorg og integrering leverer helse-, omsorgs-, sosialtjenester og integreringsarbeid. Tjenestene er i hovedsak hjemlet i lov eller forskrift. Forebyggende helsetjenester brukes for å komme tidlig i samhandling med den enkelte for å understøtte og legge til rette for mestring og styrking av evnen til egenomsorg. Helse- og omsorg har omstilt og effektivisert over mange år. Det er gjennomført mange tiltak på ulike områder. Likevel står helse- og omsorg fremfor mange utfordringer, og demografien mot 2050 viser at det er behovet for omstilling.

For helse- og omsorgsavdelingen er følgende utfordringer viktige:

- Flere eldre og økende antall brukere som lever lengre
- Flere brukere med sammensatte behov
- Færre yngre yrkesaktive og økende rekrutteringsutfordringer
- Økonomi utfordringer, prisstigning på nødvendige varer og tjenester
- Mangel på bolig til vanskeligstilte

Oppvekst og kultur

Oppvekst og kultur har ansvar for barnehager, skole, bibliotek, folkehelse, kultur og frivillighet.

Leirfjord kommune jobber med Tidlig innsats, Bedre Tverrfaglig Innsats (BTI), Ressursteam i barnehage og skole, og ulike tverrfaglige samhandlingsmodeller for å ivareta alle barn og unge på en best mulig måte. Leirfjord kommune har vedtatt en oppvekstplan i tråd med kravene i oppvekstreformen. Målsettingen for planen er å ivareta helheten og sammenhengen i lærings- og utviklingsarbeidet for barn og unge i Leirfjord.

For Oppvekst og kultur er følgende utfordringer viktige:

- Skape inkluderende fellesskap
- Trygt og godt barnehage- og skolemiljø
- Sikre at kultur og fritidstilbud er inkluderende og motvirker utenforskap
- Legge til rette for aktiviteter som stimulerer barn og unges lærings- og utviklingsmuligheter
- Bidra til at barn og unge lærer å håndtere medgang og motgang, og personlige og praktiske utfordringer på en best mulig måte.
- Tilrettelegge for videre utdanning og deltakelse i arbeidslivet.

Teknikk og eiendom

Teknisk avdeling produserer mange forskjellige tjenester i hele kommunen. Hovedoppgavene er å levere sikkert drikkevann, sikre trygge veier for alle brukere, gode kart- og digitale tjenester, landbruk, eiendomsskatt, vilt drifte parker og grøntområder, utarbeide kommunens overordnede arealplaner og behandle plan- og byggesaker.

Arbeidsoppgavene i avdelingen spenner vidt. Det kreves alt fra døgkontinuerlig drift av kommunens infrastruktur, bygging av ny infrastruktur, renhold til saksbehandling av saker innen landbruk, eiendom, trafiksikkerhet, bygg, plan og vann og avløp.

For virksomheten Teknikk og eiendom er følgende utfordringer viktige:

- Optimal organisering, kapasitets utfordringer med teknisk kompetanse,
- Økt samarbeid, innovasjon og digitalisering.
- Rekruttering
- Vedlikeholds etterslep
- Budsjettmessig utfordringer som følge av klimaendringer og værforhold
- Forventningspress i forhold til teknisk sektor sine oppgaver, roller og budsjett
- Utfordringer knyttet til renovering av bygg

4 Samarbeid og samordning i kommunen

Organisasjon

Det kan være krevende for en kommune å omstille seg. Som en offentlig, regelstyrt organisasjon er det etablert en sterk tradisjon for hvordan man styrer kommunen. Samtidig stilles det større krav til samarbeid, digitalisering, involvering og kravet til kvalitet og effektivitet. Utfordringer knyttet til demografi, rekruttering, klima og miljø, teknologisk skifte, strammere kommuneøkonomi og kraftig vekst i behovet for helse- og omsorgstjenester er godt kjent. Selv om Leirfjord kommune har klart å omstille så utfordres kommunens bærekraftbalanse av økt gjeld, høye investeringsbehov og høyt driftsnivå innenfor noen tjenesteområder. Samtidig setter prisvekst og høye renter kommunens drift og bærekraft på prøve.

Rekruttering og mangel på personell

Endringer i oppgavene/ansvarsområdene til kommunen, stor andel av personale med høy alder og endring i økonomiske rammebetingelser, gjør at fokus på kompetanseutvikling og rekruttering blir et viktig redskap fremover. Kompetanseplanen gir føringer for virksomhetene når de skal utarbeide sine egne handlingsplaner. Der vil behovet, både for arbeidsgiver og medarbeidere, bli tatt inn i en konkret handlingsplan, blant annet som grunnlag for kommende budsjettprosess. Handlingsplanene vil bli rullert hvert år i forkant av budsjettprosessen.

Kompetanse er kommunens viktigste ressurs for å kunne levere gode tjenester til innbyggerne. Et voksende antall innbyggere med behov for helse- og velferdstjenester utfordrer kommunens muligheter til å levere egnede tjenester til denne brukergruppen. I dag det er ikke mulig for kommunen å rekruttere seg ut av mangelen på kvalifisert personell innenfor helse og velferd. I tillegg gjør er det utfordrende å rekruttere og beholde arbeidskraft med ønsket kompetanse innen enkelte yrkesgrupper.

For å dekke opp for mangel på arbeidskraft vil det være økt behov for å samarbeide med frivilligheten, bidra til integrering og bekjempe utenforskap. Kommunen må i større grad enn tidligere vurdere hvordan de som er på utsiden av arbeidslivet, kan mobiliseres for å øke arbeidsdeltakelsen. Samfunnsutviklingen gir behov for å utdanne, videreutdanne og «omskolere» ansatte på en mer smidig og rask måte.

Øke heltidsandel, heve avgangsalder og senke sykefravær kan også påvirke positivt arbeidsdeltakelse. Mulighet for å flytte arbeidskraft mellom ulike tjenesteområder i tråd med varierende behov er avgjørende for kommunens evne til å kunne yte tjenester med ønsket kvalitet og dekningsgrad til innbyggerne. Å skape rom for etter- og videreutdanning er sentralt i denne sammenhengen.

Samarbeid med andre kommuner

Leirfjord kommune er opptatt av å utvikle gode tjenester i egen organisasjon, men i en rekke tilfeller er det nødvendig å samarbeide med andre. Det må gjøres vurderinger av hvilke oppgaver det ressursmessig er riktig å løse selv, og hvilke oppgaver det er mer hensiktsmessig og samarbeide med andre om. Interkommunale samarbeid kan gi bedre ressursutnyttelse og tilgang på kompetanse. Det kan imidlertid være utfordringer knyttet til styringslinjer, koordinering og vurdering av ressursbruk i interkommunale samarbeid. Derfor kommunen samarbeider interkommunalt for å ha jevn og stabil kvalitet på tjenesteproduksjonen som regnskap, barnevern, oppmåling, landbruk og IKT.

Kommuneplan samfunnsdel og arealdel

Kommuneplanens samfunnsdel er vedtatt i 2021 og arealdel er fortsatt under revidering. En revidering kan bety at man må gjøre revidering av andre fag- og temaplaner. I tillegg kan endringer i kommunestruktur medføre at planer som inngår i interkommunal og regional planlegging trenger oppdatering.

Kommuneutvikling

Leland kommunesenter har vært preget av mange og store utbyggingsprosjekter. Mange utbyggingsprosjekter vil stå ferdig i planperioden. Teknisk avdeling vil fortsette med planlegging og oppgradering av gater og veier og annen infrastruktur i kommunen. Fokuset vil fortsatt være på utviklingen av overordnede planer som styringsverktøy for en bærekraftig utvikling.

Digitale tjenester

Digitale tjenester og løsninger har sterkt fokus. Innføringen av e-byggesak og nytt saksbehandlingssystem er noen eksempler. Det satses på digitale analyseverktøy og moderne og oppdaterte kartløsninger. Leirfjord kommune har også tatt i bruk Framsikt som er et digitalt verktøy for helhetlig virksomhetsstyring.

5 Næringsliv og sysselsetting

Næringsutvikling, pendling, sysselsetting

Leirfjord kommune ønsker å være en kommune hvor lokale og eksterne aktører skal etablere/videreutvikle seg, men samtidig er kommune i stor grad en pendlerkommune, og mange har sin arbeidsplass i nabokommuner. Derfor bør kommunen satse på gode kollektivtransportløsninger for de som pendler. Det er økte interesse for Leiraåsen med nye arealformål som skal fastsettes i ny kommuneplanens arealdel 2023-2035 hvor fokus er på næring og allmenn tjenesteyting (mulig framtidig sykehusomt og industritomter).

Hvor stor etterspørsel det vil være på areal for forskjellige arealformål er per i dag vanskelig å si noe om, men økt utviklingsaktivitet i kommunen vil gi konsekvenser for vurderingene i den kommunale planstrategien.

Utviklingsområder og utfordringer i Leirfjord kommune 2024 - 2027

	Sysselsatte personer
	2023
	1822 Leirfjord
5001 Trondheim - Tråante	7
1601 Trondheim (-2017)	0
1820 Alstahaug	334
1824 Vefsn	71
1827 Dønna	10
1828 Nesna	14
1833 Rana - Raane	23

Fig.1 Figuren viser hvor sysselsatte personer i Leirfjord arbeider utfor kommunen i 2023, kilde: Statistikkbase Nordland fylkeskommune.

Diagrammet ovenfor viser at det i Leirfjord kommune er mange som pendler ut av kommunen og det har vært en økning i antall som pendlere fra kommunen. Det er 536 personer som pendler ut av kommunen og 137 personer som pendler inn til kommunen. Andelen sysselsatte er høyere for menn enn for kvinner i Leirfjord. I aldersgruppen 15-74 år var det 65 % sysselsatte menn og 59 % sysselsatte kvinner i 4. kvartal, 2023. I henhold til de nasjonale retningslinjene; samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging og framtidrettet næringsutvikling, kan det være ønskelig at satse på at få flere arbeidsplasser i kommunen.

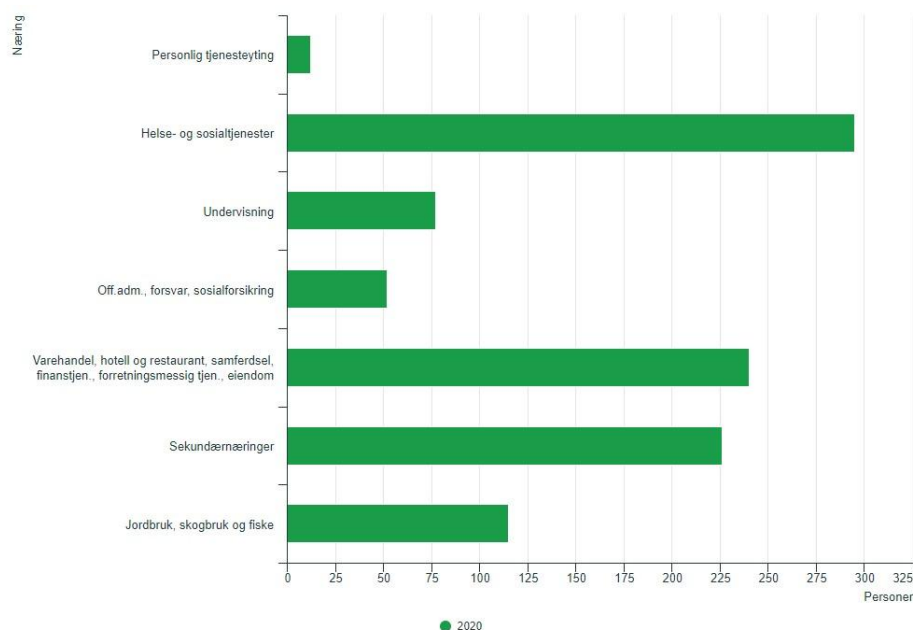

Fig.2 Figuren viser hvilke næringer sysselsetter flest personer i Leirfjord kommune i 2020, kilde: Statistikkbase Nordland fylkeskommune.

Helse- og sosialtjenester, varehandel, sekundær- næringer, gårdsbruk, jordbruk og fiske og er de største sektorer som sysselsetter flest personer i kommunen. Det vil være viktig for Leirfjord kommune at disse sikres nok, og riktige arealer, for videre utvikling.

Landbruk og reindrift

Landbruket og utmarksressursene i Leirfjord er viktige for matproduksjon, bosetting, verdiskapning, kulturlandskap og som grunnlag for nye, grønne næringer. Landbruk er den desidert største næringen i kommunen og er den sektoren (bortsett fra offentlig sektor) som sysselsetter flest personer i kommunen. Det vil være viktig for Leirfjord kommune at landbrukssektoren sikres nok, og riktige, arealer for videre utvikling. Landbruksnæringene (jordbruk, skogbruk og reindrift) kan bidra til å løse utfordringer og snu uønskede utviklingstrekk i kommunen. Reindriften er mange steder en forutsetning for utvikling av samisk språk og kultur.

Turisme

Det er få områder avsatt til turistformål. Bærekraftig turisme kan være en viktig vekstnæring for kommunen framover. Reiseliv vil kunne være med på å opprettholde og videreutvikle lokalsamfunnet. Det er en rekke reiselivsbedrifter samt mange ledige hyttetomter/fritidshytter i kommunen. Det fins et stort potensial for å øke den turistbaserte næringen, reiseliv.

6 Areal- og infrastruktur, natur- og friluftsområder

Service, infrastruktur og samferdsel

Teknikk og eiendom opprettholder og drifter infrastruktur i hele kommunen. Dette er drift og vedlikehold av kommunale veier, vannforsyning og avløpsanlegg, bygging av ny vannforsyning, nye renseanlegg, bygging av fortau og gang- og sykkelveger, drift av grøntområder og idrettsanlegg. Arbeidet styres mye av vær og føre. Utfordringene er blant annet å inneha nok driftssikre maskiner og utstyr og ansatte med riktig kompetanse.

Med ny industrietablering og vekst forsterkes behovet for en framtidsrettet infrastruktur som legger til rette for mobilitet i arbeidsmarked og næringsliv.

Viktige forutsetninger er miljøvennlige, trygge og effektive samferdselsløsninger til, fra og gjennom kommunen. En annen forutsetning som gjelder alle utviklingsprosjekter, er dialog og gode prosesser som sikrer at hensynet til samiske rettigheter ivaretas. Bedre kollektivløsninger med buss og godt vedlikehold av kommunale veier er viktig utviklingsprosjekt knyttet til infrastruktur og samferdsel.

Forvaltningen skal skje på grunnlag av kunnskap og oppdaterte kommuneplaner. Arealdelen skal synliggjøre sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og ulike typer arealbruk. Den skal også angi rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk knyttet til hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponeringen av nytt areal.

Sentrum er et knutepunkt, med handel og service samt møteplass som forsterker kommunens identitet. Et godt sentrum, gir mer attraktivitet for innbyggere og næringsliv.

Det er gang- og sykkelvei bare på enkelte vegstrekninger helt sentralt på Leland. Det er stort behov for gang- og sykkelveg langs fylkesvei 17 fra Meisfjord til Neshøgda. Veistrekningen kunne vært benyttet til aktiv transport for svært mange flere på vei til arbeid og skole, men veien oppleves som trafikkfarlig og brukes lite av gående og syklende.

Vannforsyning og avløpshåndtering

Gjeldende hovedplan for vann og avløp er utdatert, og den nye planen er utarbeidet og skal vedtas i 2025 etter enkelte justeringer. Det er nødvendig å ha en overordnet plan hvor det vurderes hvilke ledningsstrekker eller hvilke områder hvor utskifting/fornyelsesbehovet er størst.

Areal, natur- og friluftsområder

I Kommuneplan samfunnsdel 2021-2032 har kommunestyret vedtatt overordna arealstrategier som ivaretas i kommuneplanens arealdel. Arealstrategiene i kommuneplanens samfunnsdel er tydelige på at hensynet til viktige landskaps- og naturverdier, og områder for friluftsliv og reindrift skal vektlegges i arealplanleggingen, og at naturressurser og dyrkbar jord skal sikres mot nedbygging. Ny bebyggelse skal komme innenfor allerede utbygde områder så nært at det er naturlig å bevege seg til fots mellom funksjonene og sentrum. Med forventet utbygging og vekst vil hensynet til samisk kultur og reindrift og økologisk bærekraft være avgjørende. Det gjelder både ved utbygging av infrastruktur, industri, boliger og fritidsboliger, og ved økt bruk av friluftsområder. Det vil også være viktig å ha en arealreserve til nye boliger og nye næringsarealer utenom sentrum.

Kartlegging og verdisetting av friluftsområder fra 2016 viser at kommunen har mange og store områder for friluftsliv. Både fjell, skog, sjø, elver, badeplasser og områder med kulturhistorisk verdi. Noen områder er tilrettelagt for ferdsel, andre områder mer uberørt. Leirfjord kommune har to statlig sikrede friluftsområder, Lysåsen og Leinesodden-Helgelandsbrua. Lysåsen er lett tilgjengelig og tilrettelagt for mange brukergrupper. Leinesodden-Helgelandsbrua har så langt ingen tilrettelegging.

Leirfjord har mange skiltete og tilrettelagte turløyper og turområder. På vinteren samarbeider kommunen og frivillige om løypekjøring i lysløyper på Leland og Tovåsen, og i turløyper med utgangspunkt fra Tovåsen, Leland og Bakken/Ulvangen. I kommunen er det etablert BUA utstyrssentral på Frivillighetens hus. Her kan alle låne gratis aktivitets- og friluftststyr.

Naturmangfold

Leirfjord kommune planlegger å skape oversikt og synliggjøre naturmangfold samt viktige områder for biologisk mangfold og landskap. Dette arbeidet skal danne grunnlag for fastsetting av kommunale arealstrategier i samfunnsdelen og i videre kommunal arealplanlegging i framtiden. Områder med særskilt verdi for naturmangfoldet blir tatt hensyn til i den fysiske planleggingen.

7 Boligtilbud og gode bomiljø

Bolig

Bevegelser i boligmarkedet påvirkes av flere økonomiske faktorer, som økt boligrente, økte bygge kostnader og høyere levekostnader, som bidrar til at folk generelt har mindre penger å bruke på bolig. I Leirfjord påvirker også forventet befolkningsvekst boligmarkedet. I Leirfjord vil det i være behov for en større andel utleieboliger/leiligheter for innvandrere, unge voksne og eldre. Økte levekostnader og boligrente har bidratt til at det ikke lenger er bare vanskeligstilte og unge som har begrensede muligheter for innpass i boligmarkedet. Mange enslige, mange personer med vanlige inntekter og mange eldre som ønsker å bytte ut enebolig med leilighet har utfordringer i dagens boligmarked.

Kommunen har flere roller i boligpolitikken. Som areal- og samfunnsplanlegger kan kommunen stille krav til egenskaper ved boliger og kvaliteter ved uteområder. Kommunen er også hovedansvarlig for å bistå vanskeligstilte som ikke kan ivareta egne interesser på boligmarkedet. Med vanskeligstilte på boligmarkedet menes personer og familier som ikke har mulighet til å skaffe seg og/eller opprettholde et tilfredsstillende boforhold på egen hånd. Det gjelder personer og familier som er uten egen bolig, som står i fare for å miste boligen, eller bor i uegnet bolig eller bomiljø. Det økende presset på boligmarkedet i Leirfjord, samtidig som boligrente- og levekostnader har økt, har bidratt flere vanskeligstilte på boligmarkedet.

Leirfjord kommune skal være et attraktivt sted å bosette seg, og det er nødvendig å rette oppmerksomhet mot tiltak som gjør at unge velger å etablere seg i kommunen. I tillegg ligger det et sannsynlig potensial i å satse mer systematisk på utenlandsk arbeidsinnvandring. Innvandring utgjør et hovedbidrag til å opprettholde dagens folketall. Kommunen har identifisert flere boligsosiale utfordringer som omhandler vanskeligstilte på boligmarkedet. Dialog mellom utbyggningsaktører og kommunen som reguleringsmyndighet er nødvendig for å nå utbyggingspolitiske mål på en god måte.

I Leirfjord kommune vil det være et primært mål å avdekke framtidige boligbehovet på grunn av generell økt befolkningsvekst også fordi at aldersgruppen 19-24 trenger bolig som utflyttere fra familiehemmet. Andel eldre befolkningen er økende. Kartlegging og beregninger viser at det fortsatt er nødvendig at kommunen sørger for ytterligere utbygging av omsorgsboliger med tilknyttede tjenester. Slike boliger gjør at den enkelte kan bo trygt i eget hjem. Bemannede omsorgsboliger reduserer press på sykehjemsplasser. Nye tomter bør avsettes i areal- og reguleringsplaner slik at disse kan bygges og være klare til bruk når nye behov oppstår.

Fra et samfunnsperspektiv betyr dette at man trenger mer areal for boligbygging, og boliger som er tilpasset ulike aldersgruppers behov.

Leirfjord kommune har i samarbeid med Leirfjord boligstiftelse bygd 14 nye omsorgsboliger i tilknytning til sykehjemmet. En del eldre ønsker seg enkle leiligheter eller omsorgsleiligheter sentralt på Leland. Boligmassen i Leirfjord ellers består hovedsakelig av eneboliger.

Forventet utvikling

Fig. Framskrivning boligbehov, kilde: Nordland fylkeskommune

Fritidsbebyggelse

Leirfjord kommune har mange fritidseiendommer, og er en populær kommune for utvikling av områder til fritid og rekreasjon. Dette må videreføres i ny arealplan. Leirfjord kommune har mange reguleringsplaner knyttet til fritidsbebyggelse. Kommuneplanprosessen identifiserte fremtidige områder for fritidsbebyggelse. Etter hvert som områder blitt avsatt til fritidsbebyggelse, samt at flere bolig- og landbrukseiendommer benyttes til fritidsformål, har kommunen merket økt konfliktnivå mellom fastboende og fritidsbeboere.

8 Folkehelse og levekår

Livsstilssykdommer har store samfunnsøkonomiske konsekvenser og er derfor et nasjonalt satsingsområde. Årsakene til svekket folkehelse kan være mange, for eksempel fysisk utforming av samfunnet, kosthold og livsstil. Derfor skal folkehelsearbeidet være sektorovergripende. Det etterstrebes at Leirfjord kommune skal ha et helse- og omsorgstilbud som bidrar til et selvstendig og verdig liv i livets ulike faser. Ulykker er også et helseproblem og derfor har det ulykkesforebyggende arbeid blitt utpekt som et satsingsområde innen helsefremmende og forebyggende arbeid.

Befolkning

Prognoser for demografisk utvikling i kommunen kan danne grunnlag for se hvilke endrede behov som kan dukke opp fremover og skape justeringer i kommunens økonomiske rammer og strategiske planer. Økt antall innflyttede vil troligvis endre alderssammensetning og befolkningspyramiden for Leirfjord kommune som helhet, og derved gi grunn for nye utfordringer, men også positive utviklingsmuligheter for kommunen, som framover antageligvis vil gi gjenspeiling i kommunal planstrategi.

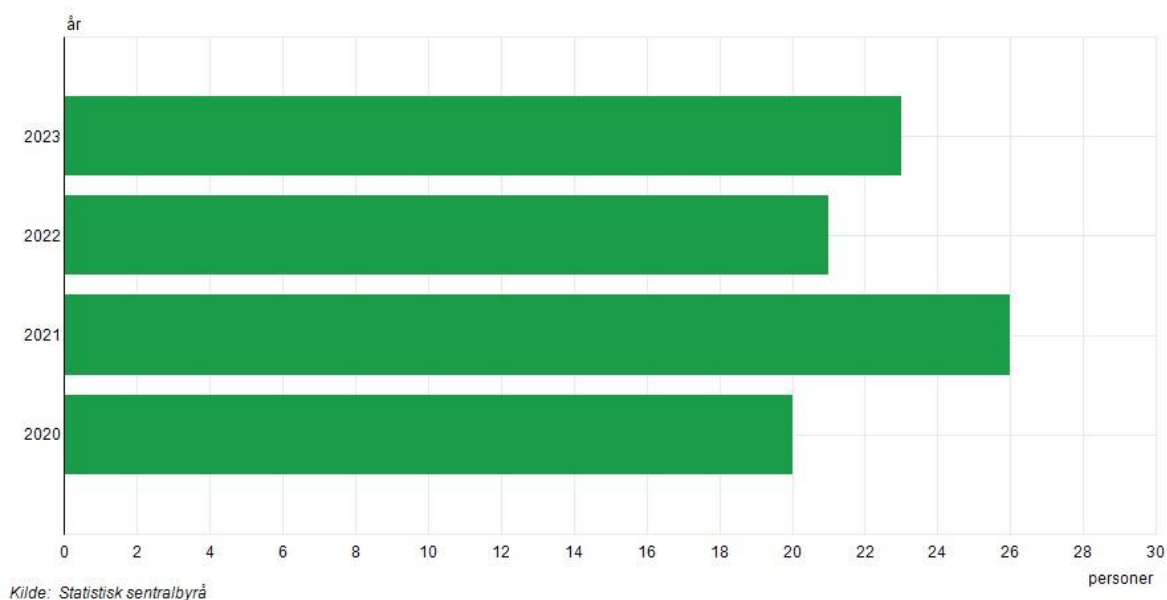

Fig. Antall levendefødte i perioden 2020-2023.

Leirfjord har hatt en markant befolkningsøkning fra 2023 til 2024, men dette er hovedsakelig fordi vi har tatt imot mange flyktninger fra Ukraina. Ved starten av 2024 bor det 2352 personer i Leirfjord. Det er en økning på 82 siden inngangen av 2023. I framskrivningen forventes det en nedjustering av folketallet ned mot antallet fra 2023, før vi ser en gradvis økning frem mot 2033.

I Leirfjord forventer vi en dobling av antallet eldre over 80 år frem til 2040. Andel av eldre i befolkningen er økende og derfor bør kommunen sørge for nok av bemannede omsorgsboliger med tilknyttede tjenester. Slike boliger gjør at den enkelte kan bo trygt i eget som reduserer press på sykehjemsplasser.

I Leirfjord er det 1304 personer i yrkesaktiv alder fordelt på 475 eldre. Dette gir et forhold på 2,75. Etter hvert som det blir flere eldre vil forholdet mellom yrkesaktive og eldre bli lavere. I 2033 forventes aldersbæreevnen å være 2,24.

Leirfjord har hatt flere år med høye fødselstall. Per 1.1 2023 er 22,5 % av Leirfjords befolkning barn mellom 0-17 år. Her ligger vi høyere enn Norge (20,3 %) og Nordland (19,0 %). Fødselstallene har sunket litt, men de store barnekullene vil vi se i skolen i mange år fremover. Barnetallene vil etter hvert bli mindre i barnehage og skole. I barnehagene vil nedgangen merkes godt i løpet av et par år.

En flerkulturell kommune

Leirfjord kommune tar imot både flyktninger, arbeidsinnvandrere og personer på familiegjenforening. Noen bosetter seg i kommunen, men mange reiser også videre. I 2023 er det 300 innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Leirfjord. Innvandrere fra Ukraina er den absolutt største gruppen av disse med 68 personer i 2023. Deretter følger innvandrere fra Syria, Eritrea og Polen.

Leirfjord har også en samisk befolkning. Det finnes per i dag ingen offisiell registrering av samisk identitet eller bakgrunn, og derfor vet vi ikke hvor mange samer som bor i Leirfjord.

Innsatser innenfor barnehage, skole – oppvekst, for aldersgruppen 0-18 år må ta hensyn til alle nye og forventede innvandrere. I likhet med andre grupper i samfunnet, trenger også noen innvandrere/flyktninger troligvis ekstra støtte fra skole, oppvekst og evt. helsefremmende innsatser.

Skader og ulykker

Skader og ulykker kan forebygges og mange tiltak vil gi rask helsegevinst i befolkningen. Ulykkesforebyggende arbeid er en del av kommunens arbeid med miljørettet helsevern. Arbeidet må samordnes og mange virksomheter må bidra hvis vi skal redusere antallet skader og ulykker.

Levevaner

Levevanene utformes i et samspill mellom faktorer hos individet og faktorer i samfunnet. Kommunen bør benytte seg av både brede, befolkningsrettede strategier – tiltak som når alle, og tiltak spesifikt rettet mot høyrisikogrupper. Universelle tiltak gir som hovedregel større effekt, siden de når flere, og er mindre stigmatiserende.

Fysisk aktivitet fremmer helse i alle aldersgrupper, og kan bidra til å forebygge og behandle mer enn 30 sykdommer. Selv noen minutter daglig fysisk aktivitet gir betydelig flere friske leveår sammenlignet med inaktivitet. Både voksne og barn har en stadig mer stillesittende hverdag med mye skjermbruk. Vi vet fortsatt for lite om hvordan skjermtiden og sosiale medier påvirker oss, men det er grunn til å anbefale en reduksjon i passiv og passiviserende skjermbruk. Det kan gi mere tid og overskudd til aktiviteter, kreativitet og samvær med andre mennesker.

Helsetilstand

Kommunen har litt lavere forventet levealder enn landet og flere personer med hjerte- og karsykdom. Flere av disse risikofaktorene påvirker også hverandre, og de har en klar komponent av sosial ulikhet.

Man ser en økning i psykiske plager og lidelser, særlig hos unge jenter. Dette er en nasjonal trend som lokalt er bekreftet blant annet gjennom Ungdata. Leirfjord har en høyere andel personer med muskel og skjelettplager.

Befolkningen blir eldre, men samtidig er eldre friskere enn tidligere.

9 Oppvekstmiljø for barn og unge

Gode familieforhold for barn og unge, trygge nærmiljø og gode nettverk er viktig for å sikre gode oppvekst vilkår og bedre forutsetninger for gjennomført utdanning. Et godt barnehage- og skoletilbud av høy kvalitet, fremmer barn- og ungdommers utvikling og deltakelse

Oppvekst

Leirfjord har en høy andel både barn og eldre i husholdninger med vedvarende lavinntekt. Vi har mange mottakere av trygd og stønad til livsopphold, både unge og voksne.

Ungdommene på ungdomstrinnet er lite fornøyd med skolen de går på. Det er mange elever på laveste mestringsnivå i lesing og engelsk på 5. trinn, og lavere grunnskolepoeng etter 10. trinn. Det er færre som gjennomfører videregående skole på normert tid og lavt utdanningsnivå i befolkningen.

I Leirfjord er det mange med lavt utdanningsnivå og flere som står utenfor arbeidslivet. Økonomisk og sosial bakgrunn påvirker helsen, blant annet gjennom de sosiale ulikhetene i levevaner.

Sosialt miljø

Kulturen og stort utvalg av fritidsaktiviteter er en betydningsfull faktor i samfunnsutviklingen og har relevans for trivsel, og gir et fundament for økt deltakelse i samfunnet.

I perioden 2020-2023 de unge ble misfornøyd med lokalmiljøet. De synes de har dårlige idrettsanlegg, for dårlig kollektivtilbud, for dårlig kulturtilbud og få steder hvor ungdom kan møtes. Mange av ungdommene er ikke lengre med på organiserte aktiviteter eller idrett.

Derfor i løpet av 2023 har Leirfjord kommune åpnet Frivillighetens hus i de tidligere lokalene til Leland barnehage. Her er det nå Frivilligsentral, BUA utstyrssentral og Ungdomsklubb. I tillegg har Leirfjord husflidslag fått nye og større lokaler i bygget og Leirfjord Idrettslag har et lite kontor. Ungdomsklubben tilbyr mat og aktiviteter to dager i uka, og tilbudet har hatt jevnt godt oppmøte siden oppstart. Ny Ungdataundersøkelse skal gjennomføres i 2025, da vil vi kunne vurdere resultatene av disse tiltakene.

Fritidsaktiviteter og kulturtilbud

Ungdomslagene er i varierende grad aktive. De fleste tilbyr faste tradisjonelle familiearrangement, og noen har egne aktiviteter for barn og unge. Det er et begrenset antall møteplasser for eldre ungdommer og voksne i Leirfjord, men det er gode muligheter til å engasjere seg innenfor frivillige organisasjoner.

Norsk kulturindeks er en årlig oversikt over kulturtilbud og kulturaktivitet i norske kommuner. Her har Leirfjord hatt en lav plassering i mange år. De områdene som særlig trekker ned er antallet kunstnere og kulturarbeidere, og kategoriene bibliotek, kino og kulturarrangement. I Leirfjord har vi ikke kino og få kulturarrangement som teater og konserter. Det er mulig å benytte seg av tilbudene som finnes i Alstahaug og Vefsn.

Kulturskolen for alle er en interkommunal skole for kommunene Alstahaug, Leirfjord og Dønna. Kulturskolen tilbyr undervisning innen musikk, dans, drama, visuell kunst og musikk og helse. Undervisningen skjer enkeltvis eller i grupper.

10 Klima og miljø

Økologisk bærekraft

Klima-, natur- og miljøendringer er en av de største truslene mot samfunnet. De største kildene til utslipp av klimagasser i Leirfjord er jordbruk, sjøfart, veitrafikk og bygg og anleggsvirksomhet.

Overgang til bruk av utslippsfrie energibærere i transportsektoren og bygg- og anleggsbransjen vil betydelig redusere klimagassutslippene i samfunnet.

Klimaendringer, tap av naturmangfold og spredning av miljøgifter er de aller største utfordringene man står overfor globalt, nasjonalt og lokalt for å ivareta helse, matproduksjon og balanse i økosystemene. Disse endringer kan påvirke den psykiske og fysiske helsen i befolkningen på flere måter: fra luftveis- og hjerte- og karsykdom, allergi, skader og død knyttet til ekstreme værhendelser, til endringer i forekomst og utbredelse av smittsomme sykdommer og antimikrobiell resistens.

Kommunen har et særskilt ansvar for å ivareta naturtyper, arter og leveområder på lang sikt. Dette er hele grunnlaget for vår økonomi og sysselsetting.

Menneskers bruk av arealer er den desidert største årsaken til tap av naturmangfold. Gjennom bevisst og bærekraftig arealforvaltning og dialog med utbyggere kan kommunen sørge for å styrke gjenbruk og fortetting av allerede utbygde områder, samt frivillig vern av grøntområder i byggesonen. Grønne areal kan ha store positive effekter på biologisk mangfold og livskvalitet også i tettbebygde områder.

Leirfjord kommunes klima- og energiplan som skal rulleres i 2025 (utgått 2018) skal være førende for kommunens planer. I kommende planperiode vil det bli satt fokus på å styrke bevissthet, kunnskap og forståelse om ivaretagelse av naturmangfoldet i Leirfjord kommune.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Kommunen skal jobbe systematisk og helhetlig med samfunnssikkerhet og beredskap på tvers av sektorer i kommunen.

Temperaturen i Nord-Norge øker mer enn gjennomsnittet, og ekstremhendelser som følge av klimaendringer vil skje oftere, med økt intensitet, utbredelse og varighet. Klimaendringer vil kreve aktiv tilpasning til samfunnssikkerheten, og man må forebygge og forberede oss på ekstremværhendelser som vil inntreffe flere tiår frem i tid.

Globalisering øker blant annet risikoen for pandemi og uforutsette flyktningstrømmer. Den sikkerhetspolitiske situasjonen er forverret, og medfører økt risiko for spionasje, digitale angrep og desinformasjon.

Drikkevann, luftforurensning og radon

Drikkevann

Det finnes totalt fire kommunale vannverk i Leirfjord. Resten av kommunens innbyggere får vann fra private vannverk eller brønner. Informasjon om drikkevannskvalitet finnes kun for den delen av befolkningen som er tilknyttet vannverk som forsyner minst 50 personer. Det er fortsatt mange av Leirfjords innbyggere som har vann av ukjent kvalitet. Med gode og sikre vann- og avløpstjenester

oppnår man grunnleggende forutsetninger for miljømessige fordeler, god helse, og for at sentrale samfunnsfunksjoner samt næringsliv skal fungere. I vurderingen av befolkningens drikkevannskvalitet, må det derfor tas hensyn til hvor stor andel av befolkningen som er tilknyttet slike vannverk og som man da har informasjon om.

Luftforurensning

Fint svevestøv kan både forårsake sykdom og føre til for tidlig død. Den kan føre til forverring av eksisterende sykdommer som astma, KOLS, lungebetennelse, hjerteinfarkt og slag. Det er også den miljøfaktoren som i størst grad har vært knyttet til for tidlig død i Norge (og på verdensbasis).

Radon

Radon er en usynlig og luktfri gass, som ca. 300 personer dør av årlig, ifølge Kreftforeningen. Norges geologiske undersøkelse (NGU) og Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA) har utviklet et nasjonalt radonkart for områder der det bør utvises aktsomhet. Radonkartet gir en indikasjon på mulig eksponering for radon, men det kan ikke benyttes til å forutsi radonkonsentrasjon i enkeltboliger. Bestemmelse av radon i en bygning kan kun avdekkes ved å gjennomføre en radonmåling.

Store deler av Leirfjord er merket med høy aktsomhet for radon. Mye av dette er ubebodde fjellområder, men det er også bebygde deler av kommunen. Det har tidligere blitt målt radon over grenseverdiene i noen kommunale bygg. Det har deretter blitt gjennomført tiltak for å senke verdiene.

11 Kommuneøkonomi

Redusert økonomi

I tidligere periode var det en verdensomspennende pandemi, Russland har gått til angrep mot Ukraina, og millioner av mennesker er drevet på flukt. Krigen har ført til ustabilitet i energi- og matvaremarkedene, og sammen med ettervirkninger av pandemien har den ført til høyere inflasjon enn på flere tiår. Derfor må kommunesektoren håndtere ekstraordinære, akutte utfordringer som virkninger av pandemien, økt tilstrømning av flyktninger, høy inflasjon og økte renter.

Hovedtyngden av midlene brukes innenfor helse- og omsorgstjenestene og i sosialtjenesten. Kommunen vil oppleve økt kostnadsvekst som følge av at andelen eldre i befolkningen øker og behovene innenfor helse- og omsorgstjenesten vil øke markant, samtidig som andelen innbyggere i yrkesaktiv alder går ned. Færre innbyggere i arbeidsdyktig alder reduserer kommunens skatteinntekter og rammetilskudd. Et høyt investeringsnivå vil føre til økt lånegjeld.

Leirfjord kommune vurderes som svak for fagområdet Kommuneøkonomi. Regnskapet for 2023 viser et negativt driftsresultat og driftskostnadene har vært for høye i forhold til inntektene. Ingen av de vedtatte måltallene er oppnådd for 2023. Kommunen står i en sårbar situasjon og kostnadsøkninger for varer og tjenester vil kunne få stor betydning for resultatene i årene som kommer. Leirfjord kommune bør gjennom god økonomisk styring, jobbe for å holde seg innenfor budsjett fremover, slik at man oppnår økonomisk balanse og bærekraft.

Utfordringene kommunen står overfor, må håndteres innenfor gjeldende økonomiske og kapasitetsmessige rammer. Det er behov for tydelige økonomiske prioriteringer.

En forutsetning for god kommuneøkonomi er at det er balanse mellom løpende utgifter og inntekter. Det er særlig tre faktorer som er usikkerhetsmomenter i økonomien til Leirfjord kommune, og det er endringer i rammeoverføringene fra staten, integreringstilskudd og bosetting av flyktninger samt utbetalinger fra Havbruksfondet. Dette gjør at inntektsgrunnlaget svinger mye fra år til år i økonomiplanperioden, og det kan være vanskelig å se sammenhengen mellom budsjettsituasjonen og endelig regnskapsresultat.

Oppsummert bør Leirfjord kommune se på kostnadsdriverne og jobbe for å drifte etter et realistisk budsjett, hvor de gradvis bygger opp disposisjonsfondet. De bør også ha fokus på kvalitetssikring av KOSTRA tall. For å sikre langsiktig bærekraft bør kommunen fokusere på å styrke økonomistyringen, redusere gjeldsbelastningen og tilpasse tjenestene til fremtidige demografiske endringer.

Leirfjord kommunes økonomi og prioriteringer i kommende planperiode er omtalt i sak 83/2023 Budsjett og økonomiplan 2024-2027, som ble vedtatt i Kommunestyret 21 desember 2023.

[Link: Budsjett og økonomiplan 2024-2027](#)

Økt gjeld

Kommunesektorens gjeld fortsetter å øke. Netto lånegjeld har økt hvert år de siste fem årene og ligger på 85,4% for 2023. Langsiktig gjeld har også økt og ligger på 104,8% for 2023. Økte rentekostnader vil belaste kommuneøkonomien og kommunens innbyggere. Det har mer enn en dobling av den renteesponerte gjelden i løpet av de siste fem årene, fra 32,6% til 72,9%. På selvkost områdene som vann, avløp og renovasjon medfører høyere renter økte gebyrer som må dekkes av innbyggerne. Leirfjord kommunes gjeldsgrad er høyere enn måltallet for økonomisk bærekraft på 75 prosent. Økte rentekostnader fremover må innarbeides ved rullering av budsjett og økonomiplanen for 2024-2027.

12 Prioriteringer

Leirfjord møter dessverre også på mange av de samme utfordringene som vi ser over hele landet. Noen trender ser vi ekstra sterkt i små distriktskommuner, slike som Leirfjord og mange av Nordlandskommunene.

Satsningsområdene er valgt på bakgrunn av kommunens beskrevne utfordringer. Dette er områder hvor kommunen har mulighet til å påvirke utviklingen. Satsningsområdene prioriteres og følges opp gjennom kommunens planverk og i økonomiplanen.

Viktige satsningsområder i Leirfjord kommende fireårsperiode:

Gode oppvekst- og levekårsforhold

- En god barndom for alle
- God skole og utdanning for alle
- Barn og unge må oppleve sosial støtte, mestring og tilhørighet på de arenaene som er viktige for dem
- Tilrettelegge slik at flest mulig kan delta i arbeidslivet og redusere inntektsforskjeller som ligger til grunn for helseforskjeller

Et trygt og godt nærmiljø

Utviklingsområder og utfordringer i Leirfjord kommune 2024 - 2027

- Legge til rette for gode og trygge bo- og nærmiljø for eldre og personer med funksjonsnedsettelse. Styrke det fallforebyggende arbeidet
- Samarbeide med frivillige om etablering av nettverk og møteplasser for alle aldersgrupper og kjønn
- Etablere gode rutiner for medvirkning og samarbeid med innbyggerne
- Redusere klimautslipp og forebygge skader som følge av forsøpling og forurensning.

Gode levevaner

- Rusforebyggende arbeid, med ekstra fokus på barn og unge
- Redusere sosiale ulikheter i helseatferd, særlig fysisk inaktivitet, røyking, usunt kosthold og skadelig alkoholbruk
- Tilrettelegge for mer fysisk aktivitet og mindre stillesitting for alle gjennom organisert og uorganisert aktivitet

Gode arbeidsplasser og gode offentlige tjenester

- Tilpasse helse- og omsorgstjenesten til en stadig eldre befolkning, og økte utfordringer med å rekruttere kvalifiserte ansatte
- Kommunen må sikre at den er en helsefremmende og god arbeidsplass

Næringvekst og innovativ utvikling

- Tilrettelegge for variert landbruks- og næringsvirksomhet
- Kartlegge de viktigste landbruksarealene
- Sikre god og universelt utformet infrastruktur

Et rikt og variert natur- og kulturmiljø

- Legge til rette for ulike friluftaktiviteter
- Sikre miljø- og naturressursene for framtidig behov
- Prioritere eksisterende arealer framfor å åpne nye områder

Livskraftige bygdesamfunn og attraktive tettsteder

- Prioritere nye boliger og tilhørende funksjoner innenfor allerede utbygde områder.
- Sikre rent vann for alle beboere
- Redusere risiko og konsekvenser av naturkatastrofer og ekstremvær
- Sikre god og universelt utformet infrastruktur
- Vektlegge trafiksikkerhet i sine arealplaner

Bærekraftig kommuneøkonomi

- Økt kompetansemangel
- Sikre fleksibilitet i tjenesteytinger og at viktigste kommunale tjenester blir ivaretatt
- effektiv ressursbruk og gode planprosesser
- Langsiktighet i planlegging i takt med demografiendringer
- Politisk prioritering og retning